



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt VII. Difficultas, & dilatio articulorum de Calice laicis concedendo. Contentio ea de causa à Praesidibus superata. Aliae difficultates à Patribus obiectae in Canones Fidei, à minoribus Theologis ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11718

tum infantibus, ad delendum idololatrarum ritum, qui idolorum ipſis dabant. Senſerunt alij, per eum uſum intendi, muniri infantes aduerſus veneficas, & ne à malis dæmonibus inuaderentur; quemadmodum nonnumquam etiam defunctis traditum fuerat, teſtimonio S. Ioannis, cap. 6. Qui id explicabant de ipſo Sacramenti eſu, reſpondebant, fuiſſe ea verba dicta, *nifi manducaueritis*, iis qui ea poſſent intelligere, adeoque ſolùm hominibus rationis capaciſſimis.

Ex concordia Theologorum ſententia quatuor Canones deducti ſunt, & eodem die 23. Iunij Patrum conſeſſui propoſiti. In his damnabatur quicumque diceret,

Ex Dei præcepto ſumendam eſſe Euchariftiam ſub utraque ſpecie.

Erraſſe Eccleſiam in ea laicis prohibenda:

Non tantum accipi ſub una ſpecie, quantum ſub utraque; quia non accipitur totum id quod Chriſtus inſtituit:

Neceſſarium eſſe, & ex Diuino mandato, ſumendam tradere Euchariftiam paruulis, antequam perueniant ad uſum rationis.

Eo in opere cernebatur, quàm ſublimis ſit Theologorum conditio, quorum conſilia exquirat Diuinitatis Interpres, qui falli non poteſt, ut præſcribat humanis mentibus præſtantiffimos actus, qui ſunt iudicia de myſteriis cæleſtibus. Sed cunctarum eminentium diſciplinarum pauci ſunt poſſeſſores, innumeri oſtentatores; qui apud vulgus exiſtimationem ipſis diſciplinis minuunt, perinde quaſi eſſet aſpernanda ſanctitas, quoniam multi ſunt hypocritæ.

C A P V T VII.

Difficultas, & dilatio articulorum de Calice laicis concedendo.

Contentio ea de cauſa à Præſidibus ſuperata. Aliæ difficultates à Patribus obiectæ in Canones Fidei, à minoribus Theologis comprobatos.

IN reliquis duobus articulis, in quibus non quid credendum, ſed quid agendum proponebatur, varij atque incerti Theologi fuerant, ſicuti oſtenſum eſt. Quapropter Legati cum intelligerent^a, poſitis ſententiarum varietate, rerumque momentis, haud ſatis eſſe temporis ad hæc cum doctrinæ legumque ſanctionibus ante Sèſſionem indiſtam coniungenda, Patrum collegio quatuor ſolum articulos propoſuerunt, de quibus conuenerat inter minores Theologos, eamque prolationis neceſſitatem Cæſarianis ſignificauit.

^a In litteris Legatorum ad Borromæum, & Pontificem, 2. & 9. Iulij. 1562.

1562.
Litteræ
Borromæi
ad Legatos,
8. Iulij
1562.

runt. Ad quam etiam impellebantur ab eo quod Pontifici persuaserat, ut per eos planè dies similia ipsis mandata traderet^b. Ad primum Legatorum ille scripserat arcanis notis (quod ad ostendam redintegratam singularemque cum illo fiduciam faciebat) ut omni charitatis largitate solatium impendendum Germaniæ provinciis curaretur, gratificandumque quavis arbitrariâ indulgentiâ votis tam pij Cæsaris; verùm ut adhiberentur omnia legitimè, & ex Theologorum Patrumque sententia. Quod si prænoscerent Legati, ab iis concessioni repugnatum iri, rem consultò protrahendam esse, ne intereà illis populis spes adimeretur, & ipse Ferdinandus ob eam repulsam, benevolentiam ac Synodi patrocinium deponeret; unde reliqui fructus, qui iam maturiscebant, in flore perirent. Quare ubi Legati difficultatem præviderent, exclusionem retardarent, donec reliqua argumenta absoluerentur: sed postea tum in eo articulo, tum in reliquis, legitimè sincereque procederetur, rebus pro maioris partis suffragio constitutis. Ita Pontifex mentem suam patefecit. Idcirco Legati, prospicientes negotij arduitatem, illo supersedere voluerunt, quò planior esset præscriptæ Sessionis processus.

At verò Cæsariani, ubi primum ab illis accepere initum de hac 2
mora consilium, ultra modum commoti responderunt: Potius retardandam esse Sessionem, donec omnia statuerentur: se pati non posse, Synodum progredi ad alia Decreta, eo postulato nondum impetrato: id enim cum graui Cæsaris indignatione fieret, & cum extincta populorum spe, qui silentium tamquam repulsam interpretarentur. Atque, siue ita crederent, siue studerent, ut fieri solet, Legatos impellere ad accusationem purgandam per effecta illi contraria, conquesti quòd in Patribus nacti non essent propitiam illam ad rem indulgendam propensionem, quam iidem antea præ se tulerant, se rescuisse affirmarunt, contrariam operam ad id impensam fuisse.

Legati per eam fiduciam, quam pariunt æquitas causæ & con- 3
scientiæ testimonium, reposuere; Non vnã quidem horam se retardaturos aut tempus, aut opera Sessionis; propterea quòd quæcumque noua cunctatio post tam longas moras Concilij dignitati officisset. Nec Oratores vnquam, aut alios quoscumque, signum vllum comperturos fuisse aduersus eam concessionem, à Pontifice aut ab ipsis exhibitum Patribus.

Denuntiare Cæsariani pergebant, se intercessuros, ubi Synodus 4
ad alia argumenta procederet, eo articulo prætermisso; simulque
dissi-

diffidia & clades prædicebant. Et sanè prænoscebatur, turbarum socios iisdem adfuturos Gallos & Bauaricos, perinde atque postulati socij fuerant. Verùm Legati, etli animo trepidi, ore magnanimi, statuerunt aliquot certe dies in cœpto perillere, gnari, ab ipsa cedendi mora tolli necessitatem aliquando cedendi. Nec destiterunt Cæsarianis palàm facere, illos per eum ardoris æstum articulum proponentes, nonnisi rei iacturam consecuturos; adeoque repulsam in eo, beneficium esse: Rerum difficilium postulata in complurium conuentibus numquam successus prosperos habitura, nisi difficultas paulatim ope temporis à flexanima suadela diluatur: Nihil esse facilius quàm negare & nihil mutare, adeoque nihil magis consuetum communitatibus: Quid aliud esse, Patres immaturè sollicitare ad subitam responsionem, quàm eosdem stimulare ad se per repulsam molestià liberandos? Quidnam aliud violentiam inferre Concilio procrastinatione cunctis odiosà, quàm omnium indignationem in se conuertere, eumque fontem perturbare, vnde studebant salutare sibi aquas haurire ad releuandas æruminas?

Cœperunt denique Cæsariani animos inclinare; sed potius minus minaces, quàm minus queruli. Idcirco dixerunt Olio ac Seripando (quibus, utpote præstantibus Theologis, demandata fuerat cura cum illis agendi communi nomine super ea re) veraces utique à se probè deprehendi quosdam Episcopos, qui formam quamdam Decreti ipsis proponentes, affirmauerant, nihil ampliùs illos impetraturos, eamque formam ostenderunt. Fuerant hi Thomas Casellius, & Pompeius Zambeccarus, de quibus conquesti sunt Legati apud Borromæum, tamquam de iis qui sibi partes arrogauerant non modò Præsidentum, sed Pontificis, denuntiantes, si tam palmaris arrogancia impunis abiret, nullam in posterum ab illis ac multis aliis rationem Præsidentum habitum iri. Quare Pontifex grauioribus verbis à Vicecomite eos castigari iussit.

c Colligitur ex epistola arcanis notis scripta ad Vicecomitem à Borromæo, 18. Iulij 1562.

5 In exemplo illius Decreti habebatur ^d, Licere Ecclesiæ honestis de causis, pro locorum temporumque conditionibus, vsum Calicis laicis concedere; committi autem Patribus, vt expenderent, an eiusmodi causæ respectu Bohemorum aliorumve tunc suppetere. Sed ad obtinendum tale Decretum sub conditione, & per quod nihil conficeretur, minimè laborarunt Cæsariani. Proinde compertâ id temporis Patrum propensione haud sibi propitiâ, ac diffisi moræ Sessioni impetrandæ, eius celebrationi consenserunt, dummodò articulus ille silentio neutiquam obuolueretur, sed haberetur suspensus, adiectâ declaratione, quòd duo è quinque articulis omissi, *quàm*

d Colligitur ex Actis Palcotti,

1562. quàm celerrimè posset per opportunitatem expendere, & prætereà pollicentibus Legatis, se Pontifici commendaturos Oratorum postulata; quod postea præstitere.

¶ Litteræ Legatorum ad Pontificem 9. Julij 1562. f. Acta Palearotti, & Arcis S. Angeli Romæ, 30. Iunij.

Interea quatuor tantum Canones, sicuti dicebamus, in cœtu generali⁶ propositi sunt: & in duobus prioribus Patres concordasse fuere; sed in tertio, quo affirmabatur sumi Christum integrè sub vnica panis specie, dixit Granatensis, id in Iulij Synodo fuisse iam definitum, quandoquidem illic declarabatur totum Christum integrè contineri sub vtralibet specie; quapropter si de nouo id decerneretur, non continuaretur Synodus, sed præteritæ decisiones reficerentur.

Seripandus, qui auctor illius consilij fuerat, veritus ne Granatensis oppositio animos occuparet, extemplò per eruditam dissertationem ostendit discrimen inter Canonem sub Iulio sancitum, & illum de quo agebatur. In duobus hæreticos errasse super Eucharistia, de re in Sacramento contenta, & de vsu Sacramenti. In priora errata recidisse damnationem anteaactæ Synodi, quæ consulto posteriora reposuerat peculiari trutinæ ponderanda: etiam in corporis cibatu aliud esse fercula quæ apponuntur in mensa, aliud eorum vsum; in hoc vsu versari recentem Lutheri hæresim, dum ille improbat consuetudinem Ecclesiæ Catholicæ, quasi ea vnã tradens speciem haud plenè satisfaciat Christi institutioni, per quam vtraque species tradita est. Tunc verba ipsius Lutheri produxit: atque hunc errorem parato Canone damnandum esse.

¶ Eius suffragium est in monumentis Barberinorum.

Huiusmodi rationibus multi acquieuerunt; & quibusdam superuacaneum videbatur, subtilius perscrutari, nouissime Lutherus hæresim in illud mysterium induxerit. Certum, aiebat⁸ Ioannes Triuigianus Venetus Patriarcha, integram Christi præsentiam sub vnaquaque specie fuisse definitam in Florentino, & tamen iterum eam definitam esse in Tridentino sub Iulio. Certum est, errorem eorum, qui defendunt præcipi lege Diuinâ vt sub vtraque specie sumatur Eucharistia, à Constantiensi fuisse proscriptum, & nunc iterum primo Canone eundem proscribi. Cur igitur ad rem amplius confirmandam & declarandam tertium Canonem ex propositis recusabimus? Vt in rem esse iudicemus, nonne sufficit, quod in Lutheri verbis aliquod indicium appareat hæresis nouæ, quæ refellitur hoc Canone, & quæ disertè & proprio ipsius tenore damnata non est in proximè superiori Tridentino conuentu? Ita ratiocinabatur Patriarcha; eique maior pars assentiebatur, quando Seripandi rationes multos retraxerant in opinionem oppositam. Grana-

Granatensis, quod ipsis antea probabatur, ac præsertim Hieronymus Triuigianus Veronensis Antistes, qui non solum eam complexus est, sed studuit ut alij complecterentur. Euentus haud rarus, ob quamdam hominis propensionem ad declinandam leuitatis notam, dum graue rationis pondus ostendit, quo à sententia dimotus est.

9 Contra verò Ioannes Carolus Bouius, Episcopus Ostunensis, cum Mutinensi, & supremo Ordinis Prædicatorum Præsidente, tametsi cognoscerent, aliud significari ab eo tertio Canone, aliud à promulgato Iulij ætate; existimabant tamen, Lutherum haud fuisse magistrum falsitatis illius aduersum quam nouum Decretum condebatur, quippe qui per verba, quæ Seripandus produxerat, non differebat de usu, sed solum ibi rationes probationesque confutabat, allatas à Catholicis de re in Sacramento contenta; adeoque videbatur ipsis ea proscripio non quidem proscripio erroris antea damnati, pro eo ac sentiebat Guerrerus, sed planè imaginariæ laruæ damnatio. Verumtamen reliqui in Legati sententiam iuere, cum censeretur, ad conficiendum prudenter nouum antidotum opus non esse certam notitiam, sed sufficere suspicionem noui veneni.

10 Maior superfuit controuersia de illo Canone, num esset simul declarandum, æqualem gratiæ mensuram deberi sumentibus hoc Sacramentum sub vtraque, ac sumentibus sub vna specie. Super hoc inter minores Theologos plurimum disceptatum fuerat, & maior pars ad æqualitatem gratiæ propendebat. Postea in Patrum consensu Osius inter Legatos, & Episcopus Quinque Ecclesiarum inter Oratores, auctores erant, ut res definiretur; aliter, prænuuntiabant, multos Septemtrionis populos, hæctenus cum Ecclesia Romana coniunctos, sed illius relaxationis cupidos, si fortasse eam non obtinerent, & illa æqualitas gratiæ à Concilio non decerneretur, diuisum iri ab eadem Ecclesia, causantes, existimasse complures Theologos illius conuentus, quoddam incrementum gratiæ per eam Ecclesiæ prohibitionem ipsis subtrahi. Maiori tamen, ac potiori parti placuit, imitandam potius esse Synodum Constantiensem, quæ noluerat ea de re sententiam formare, sicuti Ioannes Gerson testatur. Id etiam conuenit penè inter Hispanos Præsules, ac præsertim Granatensem, Bracarensem, Segouiensem, Dertulensem, Salmanticensem, Franciscum Blancum Auriensem, & Antonium Corromerum Almeriensem, nec minùs eam partem propugnauit Mutinensis.

11 Vniuersè tamen expetitus fuit modus aliquis accuratior loquendi in Canonibus, & aliqua explicatio præuia doctrinæ, quæ lucem

1562.
 h Literæ Le-
 gatorum ad
 Borromæum,
 2. Julij 1562.

præferret, & scrupulos amoueret, perinde ac fieri consueuerat in Concilio Pauli & Iulij. Idcirco partitæ sunt curæ. ^b Cura Canonum, qui aut dogmata Fidei, aut errorum emendationem contine- rent, Cardinali Simonettæ demandata est, additaque ipsi opera Fulcararij, Blanci, Boncompagni, & Generalis Prædicatorum Magistri. Cura doctrinæ commissa fuit Osio ac Seripando, vnâ cum Episcopis Parisiensi, Clodiensi, Ostunensi, & Christophoro Pataui- no, supremo Eremitarum Moderatori.

Hi doctrinæ formam elaborarunt, & ad Patres detulerunt. Sed, ¹² pro more magnorum cœtuum, pauca ex ea abierunt quæstionis immunia. Improbabant alij quæsitam styli munditiem, quasi plus venustatis quam maiestatis præ se ferentem, neque grauitati consentaneam, neque Ecclesiasticam antiquitatem redolentem; alij è conuerso grandiores illam postulabant, quod esset accommoda- tior conditioni sæculi, quod doctrinam nauseabat, nisi elegantia condiretur; adeo vt multi ex recentioribus litteratis minori ferren- tur animi affectione in cælestis veritatis oracula, quod ea cerne- rent inter crassiora inuolucra scholasticæ ruditatis. Et quod iudicio- rum varietas agnoscat, haud reticuero, proponentibus nonnullis, ne tam sublime Sacramentum nominaretur sine aliquo honorifico titulo, fuisse qui nomen *Augustissimi* improbauerit, quippe laicis Imperatoribus tributum, eiusque loco titulum *Sanctissimi* postula- uit, qui Dei Vicario proprius est; nullâ ratione habitâ, quod idem ab *Augusti*, quod à *Sancti* vocabulo significetur; nec animaduertens, ex huiusmodi ratione non aptè dici *Maiestatem Dei*, propterea quod titulus *Maiestatis* nunc Regibus temporarius imponitur.

Ad grauiores animaduersiones pergamus. Albertus Diuinius de ¹³ Gliricis, Episcopus Veglensis monuit, in Cypro, in Creta, & in aliis regionibus esse prope sexcenta capitum millia, quæ vsum Calicis retinebant, & tamen cum Ecclesia Romana eos conuenire; adeo- que cauendum esse ne damnarentur, quemadmodum indicabant verba capitum digestorum, quod non modicam perturbationem exciuisset. Libellum etiam protulerunt Oratores Gallici, in quo non modò eandem quam Cæsariani relaxationem petebant, sed insuper postulabant, ne in quouis Decretorum euentu vllum affer- retur detrimentum Regi Christianissimo, qui suæ consecrationis die solitus est pro vetustissima consuetudine sub vtraque specie Sa- cramentum suscipere, idque vsurpari in eo regno à nonnullis Cœ- nobiis Ordinis Cisterciensis, certis quibusdam diebus. Ad hæc re- sponsum est, In Decretis paratis eos dampari, qui necessitatem, Diuinum-

i 4. Julij, vt
 in Diario
 Muforti, &
 in Actis Pa-
 leotti.

Diuinumque mandatum sumendi utramque speciem affirmarent, non item eos, qui ex veteri priuilegio aut ritu id usurparent, nihil tamen in Fide ab Ecclesia dissentientes: non esse mentem Concilij quidquam de iis innouare, imitantis Innocentium III. in capite postremo, tit. *de Baptismo*. Tamen Augustinus & Ragazzonus suadebant, ut hæc ipsa Concilij mens verbis clarioribus explicaretur: & ex his prior testabatur, priuilegij cuiusdam exemplar à se lectum fuisse, in quo Græcis vniuerse concedebatur vsus vtriusque simul speciei, eorumque infantibus Eucharistiæ sumptio; visumque à se pariter in Sacratio S. Petri volumen scriptum à Cardinali *Deus dedit*, anno 1090. post Gregorium VII. aduersus schismaticos & simoniacos, in cuius secundo libro mentio habebatur, tamquam de illius ætatis consuetudine, quod statim post Baptismum dabatur infantibus panis consecratus, vino madefactus.

14 Suauis has dissertationes ex parte narrans labitur, dum Augustinum inducit quasi auctorem moniti mox memorati, ut nimirum euitarentur verba, quibus damnari videretur Græcorum consuetudo, non minus affirmando huiusmodi monitum irritum concidisse, utpote nonnisi à Bernardo Delbene Episcopo Nemaufensi comprobatum. Lapsus excusabilis est, quippe cui fortasse causam præbuit narratio cuiusdam qui Concilio interfuit^k, sed non tam diligenter obseruauit ea singula, quæ nihil ad rem suam faciebant, sicuti Paleottus, cuius munus erat sententias notare, easque in Acta referre. Reuerà, ut narrauimus, sententiæ auctor fuit Diuinius, & cum eo conuenit Ragazzonus. Neque consilium concidit, quin susceptum fuit, adiectâ Canonice explicatione. Proinde ut in formam proposita dicebatur^l: *Ecclesia, ductu Spiritus Sancti, grauius ac iustis causis adducta, vnâ solùm speciem, hoc est panis, dederat laicis, & Clericis non conscientibus Sacramentum*; ita postea, sicuti nunc extat, substitutum est^m, *Licet ab initio Christiana Religione non infrequens vtriusque speciei vsus fuisset; tamen progressu temporis latissimè iam mutata à illâ consuetudine, grauius & iustis causis adducta, hanc consuetudinem sub altera specie communicandi approbauit, & pro lege habendam decreuit; quam reprobare, aut sine ipsius Ecclesie auctoritate pro libito mutare non licet.*

^k Epist. Vicecomitis ad Borromæum, mense Iulio 1562.

^l Acta Paleotti.

^m Sess. 22. cap. 1.

15 Intolerabilior est audacia Suauis, dum comminiscitur, Fererium egressum è confesso, nescio quid quæsiisse ab Augustino, & ab hoc ridiculum responsum redditum ob ignorantem historiam. Qui mediocri Scriptorum notitiâ imbutus fuerit, facilius Suauem obtractatorem crediderit, quàm Augustinum ignorantem. Pergamus.

ⁿ si scilicet hic minoris oblationis

1562.

Jacobus Maria Sala, Episcopus Viuariensis, dissuadebat, ne in quodam doctrinæ capite produceretur, sicuti in exemplo proposito absolute fiebat, testimonium S. Ioannis cap. 6. idque ob diuersos opinandi modos inter veteres Patres, an ibi intelligatur eius *corporeus* carnis Christi, qui fit in Eucharistia, an *spiritualis*, qui fit in Baptismo, & in iustitiæ susceptione; & optauisset vniuersè nudam explicationem doctrinæ, rationibus haud conuestiram, cum sibi viderentur eiusmodi vestes non tantum prodesse definitionibus, tamquam clypei tutamentum, quantum aduersariis, tamquam impugnationis incitamentum.

Postulabat in quarto Canone Brixienfis Antistes, vt non solum diceretur, vsum Eucharistiæ non esse necessarium infantibus, sed 17
ipsis etiam interdictum; quandoquidem rationes, propter quas Calix populis prohibebatur, fortius impellebant ad Sacramentum illud infantibus omnino prohibendum. Non tamen placuit communiter hunc vsum damnare, cui fauent antiqua monumenta primæ Ecclesiæ apud sanctos Dionysium ac Cyprianum, aliosque verustos Doctores.

In summa confectum est, vt illud exemplar doctrinæ plurimum 18
reconcinnaretur, & integrum denuò reformaretur, additâ Patribus ad conficienda Decreta destinatis aliorum quorundam operâ; cum in comperto sit, ab alicuius opificij auctoribus, minus miti ac remissa manu illud refecari; quod euenit fortasse non tam, vt dici solet, ex paterno quodam amore erga suos partus, quàm ex amore proprio erga sua iudicia.

CAPVT VIII.

Reditus Archiepiscopi Lancianensis, & responsa Pontificis ab eo delata. Epistola ab vno supra triginta Episcopis ad se purgandos scripta. Venia abeundi, antea quibusdam Episcopis à Legatis concessa, & postea iussu Pontificis reuocata. Mandata Vicecomiti tradita; eiusque solertia, ad conciliandos inter se Mantuanum ac Simonettam impensa. Adhibita à Morono studia cum Patribus Concilij sibi intimis. Multa Suavis errata.

Litteræ Legatorum ad Borromæum, 13. Iulij 1562.

DVm Synodus huiusmodi deliberationibus operam dabat, rediit Archiepiscopus Lancianensis die 10. Iulij, hoc est sexto ante præscriptum Sessioni diem, absterisitque Legatis sollicitudinem, quâ angebantur, cognoscendæ Pontificis voluntatis,